

Calboreanu înțeles de Carandino

Numesc așa „Profilul teatral George Calboreanu” (în regia artistică a lui Cristian Munteanu, pe care-l voi lăuda, încă o dată, pentru precizie și gust), deoarece prezentarea marelui actor a beneficiat nu numai de informație și prețuire, ci și de o înțelegere destul de rar întâlnită între artist și critic. Ideea redacției, de a-l „da” pe Calboreanu pe mina lui Carandino, s-a dovedit inspirată, cei doi jurînd, complice, pe clasicismul teatral cel mai pur, pe teatrul-teatru, pe teatrul „ca pe timpuri”, în loja-lojă, cu vocea-voce, cu versul-vers, cu ținuta-ținută.

De-aici, și plăcerea înmuiată-n cruzime cu care, elogiînd majestatea rostirii lui Calboreanu, cronicarul polemizează tăcut cu experimentatorii de mormăit și indescifrabil pe scenă.

De-aici, plăcerea cu care, selectînd din imprimările lui Calboreanu texte mari, capitale, obligatorii actului cultural, cronicarul polemizează cu falsul-intelectualism, la modă pe ici-pe colo și cam prin multe locuri. De-aici, cu alte cuvinte, prin glasul lui Calboreanu, sunînd a permanentă, un surprinzător pamflet pro(filu) clasicism, merit, pe de o parte, să ofere profilurilor o perspectivă nouă, iar, pe de alta, să încurajeze studioul în a alia personalitatea artistului cu aceea a criticului-prezentator, după principiul, întotdeauna ferit, al „afinităților electrice”.

Adania, precum și Arthur Miller

Reluarea *Morții unui comis-voiajor* de Miller nu ne-a amintit de dramaturgul american (pe care-l avem prezent, fără nevoia de menenouri, în memorie), ci de partizantul, traducătorul și comis-voiajorul său pentru limba românească, Alfons Adania (de care, zic, s-ar

cuveni să ne amintim, din cînd în cînd). Un Alf bolnav și silit — tragic — să-și suspende naveta dintre cele două — singurele — domiciliu ale vieții sale: scena și strada. Un Alf căruia teatrul bucureștean îi datorează (și n-ar fi rău să-și achite, fie chiar și în rate, datoria) cîteva dintre cele mai importante drame engleze și americane ale secolului. Un Alf care — traducător pur, monoman, exclusiv — s-a aflat, evasianonim, la izvorul unor spectacole cu neputință de ignorat atunci cînd vrei să definești istoria teatrului românesc postbelic. Așa cum l-am simțit, în seara premierei de la „Bulandra” cu *Moartea unui comis...*, cînd — asemeni unui mașinist al cuvintelor — asculta, din culise, sfertul de ceas de aplauze pentru capodopera lui Miller. Și pentru distribuția antologică, în cap cu Jules Cazaban, ascultată mai deunăzi la radio, re-ascultată și mereu ascultată, ca o melodie.

Programul-radio

Poate c-ar fi cazul să ne ocupăm, din cînd în cînd, și de ceea ce se vede la radio. Am în vedere săptămînalul program, a cărui utilitate e dovedită, prin singurul argument de nelăgăduit în materie, adică, prin neputința de a găsi la chioșcuri publicația în cauză. Cît despre pagina finală, închinată teatrului radiofonic, aceasta posedă însușirea de a fi singurul text informativ la îndemîna ascultătorului dornic a cunoaște, din vreme, repertoriul săptămînal *pe unde*. O însușire care ne îngăduie și ne silește să avem pretenții. Ceea ce înscamnă, evident, să vrem mai mult. Citînd, de pildă, *Hamlet* de William Shakespeare etc. (luni, pr. I, ora 20,00), ne declarăm, să zicem satisfăcuți. Am înțeles despre ce e vorba. Dar ce se înțelege prin *Marele rol*, scenariu radiofonic de Tudor Negoiță? E o comedie? O dramă? O tragedie? (Sau altceva, sau oricum, dacă nu ne legăm, neapărat, de categoriile clasice?) Avem de-a face cu un text de actualitate, cu o piesă cu întîmplări din veacul al XVII-lea, cu o scriere despre planeta Venus? Întrebări firești (după cum firească e nevoia de a ști, sugerat în trei cuvinte, „subiectul”). Întrebări care ni s-au pus, mai acut, parcă, acum, cu prilejul interesantelor scenarii despre războiul și semnificația Independenței, cînd o lămurire, lîngă titlu, ar fi ajutat, credem, cititorul-ascultător să aleagă, în relativă cunoștință de cauză. Și, ar fi acordat acestor texte — asupra cărora vom reveni, sper, într-un număr viitor — o șansă în plus de lansare pe orbita radiofonică.

M. Alexandru

În fotografia de pe verso, Charlie Chaplin felicitînd pe clovnul român Eliade Grigorescu (stînga) pentru premiul obținut la cel de-al III-lea Festival internațional al ciroului de la Monte Carlo.